

Akademie výtvarných umění v Praze

Studijní program Výtvarná umění

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Mimořádné zprávy

Breaking News

Vypracoval: Ondřej Hanuš

Vedoucí diplomové práce: MgA. Josef Bolf a MgA. Jakub Hošek

Oponent*ka diplomové práce: MgA. Martin Netočný

Akademický rok 2025/2026

Některé otázky se nedají jen vysvětlit, musí se ukázat. Ne proto, že by byly příliš složité na to, aby je argument popsal, ale proto, že jejich podstata spočívá v tom, jak vypadají, v jejich tělesnosti, jejich absurditě, jejich drzé samozřejmosti. Současná společenská realita takovými otázkami oplývá. Privatizace přirozených statků, financionalizace základních podmínek existence, strukturální apatie subjektu tváří v tvář ekologickému a politickému rozkladu. Deformace, přehánění, kondenzace, to není únik od přesnosti, je to přesnost zbavená omluv. Ernst Gombrich ukázal, že karikaturní obraz nevybírá rysy nahodile, ale hledá to, co je na zobrazovaném nejpodstatnější, a to vytahuje na světlo.¹ Daumier takto zobrazoval justici, Grosz výmarskou buržoazii, ne jako nepřátelé, ale jako diagnostici. V roce 2020 vstoupila voda jako první přírodní zdroj na chicagskou komoditní burzu. Tento moment lze číst jako symptom. Ne anomálii, ale logické vyústění procesu systematického rozebírání toho, co označujeme jako *commons*², přirozené statky, jejichž udržitelnost historicky závisela na kolektivní správě a vzájemné odpovědnosti. Komodifikace vody není pouze ekonomickým aktem, je ontologickým přepisem hranice mezi sdíleným a soukromým. Tichým prohlášením, že nic není přirozeně naše.³ A zvláštní ironii do tohoto procesu vnáší digitální ekonomika, technologie, které si samy sebe reprezentují jako nehmotné a osvobozující, jsou hluboce závislé na fyzickém světě. Datová centra spotřebovávají enormní množství vody na chlazení, těžba kryptoměn zatěžuje energetické sítě napájené z omezených zdrojů.⁴ Abstrakce kapitálu a abstrakce digitální sféry se vzájemně posilují v zakrývání vlastních materiálních podmínek, výsledkem je systém, který profituje z toho, co prezentuje jako samozřejmost, a privatizuje to, co vydává za volné.

POT OF GREED tuto logiku kondenzuje do jediného výjevu. Mohutná keramická nádoba s antropomorfním, šklebícím se obličejem, s vyceněnými zuby a očima staženými do škvírek pomyslné slasti, působí jako modla, totem současnosti. Z jejího hrdla vyrůstají stonky zakončené láčkami, jejichž okvětní lístky se proměňují v lidské prsty, spáry, hrabivě natažené a čekající. Květy šálí své okolí. Vše pohlcující touha jako hnací motor současného světového řádu. Kdo co dříve uzme. Chamtivost je herní mechanismus, pravidlo zabudované do struktury systému samotného. Systém není zkorumpován, chamtivost je jeho design. V druhé rovině se ptám po subjektu, který tento systém reprodukuje svou nečinností. Apatie není přirozený stav, je kulturně a systémově produkována. Bauman ji popsal jako tekutou lhostejnost, neschopnost udržet pozornost u jevů, jejichž komplexnost překračuje horizont bezprostředně prožívaného.⁵ Morton upozorňuje, že ekologická krize jako hyperobjekt, jev překračující lidské měřítko v čase i prostoru, strukturálně odolává porozumění, a tím i jednání.⁶ Tato paralýza se stává filozofickým problémem zvláštního druhu ve chvíli, kdy ji subjekt nese nikoli jako tragické vědomí vlastního selhání, ale jako bezstarostnou samozřejmost. Tragédie implikuje vědomí, pathos, možnost katarze. Zaslepenost,

¹ Gombrich, E. H. (with Ernst Kris) *The Principles of Caricature*, *British Journal of Medical Psychology*, Vol. 17, 1938, pp.319-42

² STROM, Elinor. *Governing the commons: the evolution of institutions for collective action*. Political economy of institutions and decisions. New York: Cambridge University Press, c1990. ISBN 978-0-521-40599-7.

³ BARLOW, Maude. *Blue Covenant*. New Press, The, 2008. ISBN 978-1595586377.

⁴ CRAWFORD, Kate. *Atlas of AI: power, politics, and the planetary costs of artificial intelligence*. New Haven: Yale University Press, [2021]. ISBN 978-0-300-20957-0.

⁵ BAUMAN, Zygmunt. *Tekutá modernost*. Přeložil S. M. BLUMFELD. Myšlenky. Praha: Mladá fronta, 2002. ISBN 80-204-0966-1.

⁶ MORTON, Timothy. *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World*. USA: Univ Of Minnesota Press, 2013. ISBN

která se sama sobě jeví jako zdravý rozum, nic z toho nenabízí, a právě proto je obtížněji uchopitelná i obtížněji léčitelná. Keramický reliéf zobrazuje muže sedícího na větvi, kterou si pod sebou v poklidu odřezává. Postava je vyříznuta z plochy a ponechána sama na svém kmeni, bez krajiny, bez kontextu, jen on a větev, kterou ničí. V obličeji nemá zděšení ani pochybnost, jen tu sebejistou tupost člověka, který svůj akt nepovažuje za problém. Je to obraz pohodlné hlouposti tváří v tvář katastrofě. Zbývající díla kladou otázku po vztahu mediálního obrazu a skutečnosti. Reliéf vyvedený ve formě novinového výstřižku, fragment stránky, jako by někdo vytrhl ze sloupce zpráv a zvětšil v hlíně, zachycuje okamžik atentátu na Donalda Trumpa: zdvižená ruka, gesto, otevřená ústa, vlajka vlající v pozadí. Úplný *New Age Martyr*! Nejde o glorifikaci ani útok, jde o pojmenování mechanismu, jímž politický spektakl pohltí vlastní kritiku a přemění ji v komoditu.⁷ Mučedník nové doby není ten, kdo trpí pro pravdu, je to ten, jehož utrpení generuje pozornost a konvertuje ji na moc. Poslední reliéf zobrazuje břichatou ropuchu usazenou na vodním prameni, zvíře vody, které vodu uzurpuje. Ve tváři má kuplířský úšklebek, ruce sepjaté jako obchodník očekávající nabídku, a v této pozici se její pohádková paměť obrací proti ní: princ proměněný ve žábu, žába čekající na polibek, který ji navrátí do důstojné podoby. V mém reliéfu k žádné proměně nedochází. Žába zůstává žábou s napučeným břichem, a v této obscénní statickosti, v této absenci proměny, vzniká znepokojivá otázka: kde končí zpráva a začíná bajka? A není právě tato nerozeznatelnost přesným popisem světa, v němž fakta a fikce sdílejí stejné formáty, stejné nadpisy, stejnou naléhavost?

V Praze, dne 13. 5. 2026

Ondřej Hanuš

⁷ DEBORD, Guy. *Společnost spektaklu*. Přeložil Josef FULKA, přeložil Pavel SIOSTRZONEK. V Praze: Intu, 2007. ISBN 978-80-903355-5-4.